

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

<p>ÅTTONDE ÅRG. N^o 18</p>	<p>Prenumerationspris: Helt år Emk. 200:— Halvt " " 125:— I utlandet: Helt år Emk. 350:— Halvt " " 200:—</p>	<p>Utkommer alla onsdagar</p> <p>Redaktion: Svenska Folkförbundet Ansv. red.: M. Westerblom Reval, Riddaregatan 3.</p>	<p>Annonspris enligt överenskom- melse.</p> <p>För längre annonse- ring beviljas rabatt.</p>
			<p>6 maj 1925</p>



Torpet Vassenöa i Änimskog, som bebos av Gottfrid Larsson.

ETT TORP I SVERIGE.



Där ungsbogen lämnat plats för böljande skördar.

Bilderna (lånade ur S. F.) i dag visa ett torp, som en statkari Gottfrid Larsson förskaffade sig genom att arrendera ett gammalt öde soldattorp. Det var förfallet och de små åkerlapparna voro igengrodda: det hela såg ju inte lockande ut för trögt folk eller de där säga sig skola bli ena badare „bara de ägde det, som ligger dem fjerran där borta“. Larsson hade två tomma händer och stor barnaskara, sålunda ej stora resurser såsom de räkna, vilka vilja fara de stora färdevägarna genom livet. Men han ägde vad de flesta människor äga utan att själva veta om det och därför ej begagna sig därav — ett par brillor för ögenen, som äro av särskilt stort värde för ägaren. De kunna liknas vid mikroskåpets linser, vilka uppenbara för vetenskapsmannen ting, som synas

förborgade för vanliga människoögon. Och Larsson var i sin enkla skepnad just en vetenskapsman, ty hans blickar upptäckte mycket på denna lilla plats, som hans företrädare ej iakttagit. Där fans gott om sten, ris och buskar, men detta förbryllade ej den fattige stataren, ty han såg vad som låg under all bråten och det var möjligheten att få präktiga åkrar med vajande skördar runt kring den skräpiga backen, och stugan däruppe lät sig nog omvandlas till ett välombonat hem, detta kära mål för svenskt sinne och hjärtan, var de än dväljas på jordens rund. Och så satte han in sina tillgångar, ett par präktiga nävar och seg svensk hug och det blev snart underbara saker, som den enkle vetensmannen med den fasta forskarviljan för-

mådde visa i den bygden. Där föregående innehavare låtit ljung och ogräs växa nästan över sig själva, där visade Larsson sig vara herre att utan „fruktan och tadel“ våga ett nappatag med allt det, som enligt hans omdöme ej passade, där en hurtig svensk ville reda bo för sina kära. Och när så den nya skaran drog in i det ovärdade tjället voro de fria människor utan de blackar om fötterna som heta fylle, cigaretter, „krav mot samhället“ och ovilja mot både Gud och människor. De voro nämligen vad man kallar sunda människor och bodde just i den del av Sveriges land, Dalsland, där egendomligt nog det äkta svenska blodet flyter allmänt. Och det svenska folket utgör den viktigaste delen av Nordiska rasen, vilken hela den rasbiologiska vetenskapen anser

såsom världens främsta just på grund av de enkla, men stora egenskaper, som vi finna hos den forna stataren, som ånyo bröt bygd i Åminskog.

Nu har han fått upp 7 till 8 tunland i välskött åker, där han täckdikat 350 famnar. Sin lilla lanthushållning har han grundat på djuruppfödning och smörproduktion. I arrende betalar han 150 kr. men får bränsle av huvudgården. Tre kor, ungnöt, svin och några „divisioner“ bi äro i hans tjänst. Ett tiotal munnar erhålla nu sin fullgoda föda, kläder och husrum, och i hemmet fostras barnaflocken, „tripp, trapp, trull“ till människor vid naturens stora bord, rikt för de idoga och sunda.

C. A. Wulff.

VI BEHÖVA ETT MUSEUM.

Efter C. Russwurms Eibofolke ha ett femtiotal smärre arbeten om estlandssvenskarna sett dagen. Det nyaste i denna väg är Ernst Kleins bok om Runö. Författaren har fått Runö mångsidigt och grundligt framställt och hans intressanta och livliga sätt att skriva har gjort att man ej gärna lägger ner boken förrän man kommit till sista sidan. Med flit har man skrivit om Runö, emedan alla gamla seder och bruk där bevarats som på ett museum. Annorlunda är det på de övriga svensk-orterna i Estland, där den moderna kulturen gjort större eller mindre framsteg. Under de senaste decennierna har det säregna som fanns här, blivit skonlöst förintat och man har ej försökt för våra efterkommande släkten få minnen därifrån bevarade.

Många samlare hava nog be- sökt våra bygder och fört härifrån unika saker. Man har fört lårvissaker till ryska, finska, rikssvenska och estniska museer. Huru många av oss få väl någonsin se dessa saker? Likadant är förhållandet med alla gamla lekar

och folkvisor. De ha blivit bortbannade. Skulle man försöka gnola på en gammal visa eller ta sig en gammal ringlek eller folkdans så nog skulle man få se på sura miner och höra ogillande ord.

Men vad göra våra grannar esterna. De formligen dränka befolkningen med museumslottsedlar för att få allt sådan förvarat.

Detta har nu fört mina tankar på ett eget estlandssvenskt museum. Jag vet ej om denna tanke är ny eller om den upptages på allvar. I alla fall har icke Kustbon i sina spalter haft något sådant förslag som härmed göres. Då en och annan enskild person gjort en och annan liten intressant samling av historiska föremål, skulle väl ett folk på 8000 kunna ha ett litet museum. Eller tror ni vi ingenting har att spara på, så är det stort misstag. Om vi bara tänker på Göteborgsutställningens särskilda estlandssvenska rum, så säga vi att ett sådant behöva vi också.

I estlandssvenska museet borde finnas följande saker:

1. Alla dokument från gångna tider (privilegiebrev, lagar, stadgar, gamla sockenböcker m. m. i original eller kopior.

2. Alla tryckta eller handskrivna arbeten om svenskestland:

a) de egna publikationerna såsom almanackorna, Kustbon, upprop m. m.

b) de utomståendes arbeten: C. Russwurms Eibofolke, Danells Nuckömålet, H. Wendells och Österbloms arbeten m. m.

3. Tavlor, fotografier, kartor, ritningar, skisser m. m.

4. Folkdräkter, arbetsredskap m. m.

5. Folkdikter, visor, lekar, sånginstrument (talharpor) m. m.

Men var skola vi finna säte för museet? Hapsal, som i kommunikationshänseende är bra, är dock som estnisk stad olämplig plats, dito Reval. Magnushof vore ypperligt. Själva byggnaden är ett blad ur folkets lidan-

dets historia. Slutligen är Birkas „svenskarnas näste“ som man en gång kallat det, den plats man stannar för. Här skulle saken snarast kunna förverkligas av eleverna under sina sakkunniga lärares ledning. Samtidigt skulle Birkas ännu mera än hitintills väcka svenskhetsskänslorna och kärleken till allt gammalt och till allt vårt folk genomlevat. Att eleverna skulle bli väckta även i detta hänseende är ju givet.

Till en början behöver man reservera ett mindre rum för ändamålet, senare, om intresset blivit större och pengar influtit, skulle en liten museumsbyggnad ej vara otänkbar.

TILL HEMLANDET.

Vilken sällsam klang! Vad är det! Vilka veka toner där klinga. Vad är det som skimrar, som lyser så vackert! — Å, det är ju någon som spelar, spelar på luta fina klingande melodier till den kära, så kära sången om barndomshemmet. „Barndomshemmet,“ heliga ord! Minnen ljusa, rena, klara och underbara.

Far, mor, lärare syskon, kamrater vänner, ja allt innesluter jag i det lilla ordet barndomshemmet. I ären mig alla så kära. Det är gott att äga minnen, då de äro rena och goda sådana. Minnen som man alla stunder i livet kan taga fram, smeka var- samt som ett barn sin goda far och mor, och dessa åter igen sitt goda barn. — Ja, den Högste må i sitt milda hägn oss alla innesluta! —

„Där lever mitt minne,
där föddes mitt hopp,
Där lärde jag blicka
mot himmelen opp
och älska mitt hemland i Norden.“

Eva.

NIT FRÅN ÅRMSE.

Han sa role fisketin berjas nu oba ute neabia. Tai oabise hoa mäh somler risjar. He berjast e jär mä isnote. Ute än bi ha

taj fåe ute ait aisande varp nitte gäddar å feretefem åbbar. Tå man haile vinton ha fåe vara naidan mä strångar som mäh voro surer blive från varm velaiken å lite salte ere no rolet te få färska aingång e händre.

Nu klobb taj pålar å raip ute risjana. Haile hälge kånst riggeverken tel å arma voro som bortdomnaster. Strakst bere taj här daen sjul te Håsol mä strångar. Rolast ere te toa mot tusand å femtusandmarksa å rad in taj ute silvorfällat pongen som tä oabise säle sko. Män här stå kåfemorana å vänt mä varm galta å kåfe.

Ån fiskjar.

KRING SVENSKBYGDER

FRÅN BIRKAS.

Kursen 1924—25 avslutas tisdagen den 11 maj. Avslutningen börjar kl. 10,30 f. m. och till denna inbjudas alla intresserade, särskilt elevernas föräldrar. Programmet omfattar föredrag, sång, kaffeservering m. m. I övrigt kan meddelas, att elevantalet till nästa årskurs redan är fullt. Genom att ett nytt elevrum inretts kunna dock ännu några manliga elever mottagas.

Alltså välkomna till Birkas den 11 maj.

Per Söderbäck.

RICKHOLTZBREV.

Vi Rickholtzbor låta mycket sällan höra av oss i Kustbon oaktat vi flera gånger blivit påminta denna vår försummlighet. Orsaken måste kanske sökas i att vi antingen äro för tystlåtna till vår natur — tiga skadar ju intet — eller att allt som sker här är alltför vardagligt. Men den genom Kustbon utspridda skrivklådan tycks börja gripa omkring även här. Särskilt har undertecknads svaga stofthydda en tid varit utsatt för detta oan-

genäma onda till den grad, att jag drivits därav att leta i varje vinkelvrå efter något nytt och skrivbart. Började dock slutligen tvivla på sanningen av „att det som söker han finner.“ Söndagen den 19 april hände dock något som skilde sig litet från det vardagliga och kan vi undra på att jag här låter naturen ta ut sin rätt. Nämda dag kl. 4 på eftermiddagen, blev ju f. d. folkskolläraren Anton Fagerlund sammanvigd med kammarjungfrun Lydia Vesterbus från Rickholtz herregård. Brudparet till ära närvaro även ståndspersonerna från herregården vid gudstjänsten och vigselakten i kapellet och åkte sedan efter brudföljet till bröllopsgården; något som man förut förväntades få leta efter i Rickholtz analer. Ryktet, att unga baronen Arvid Taube t. o. m. skulle uppträda som marskalk (brukumpojke) tycktes dock vara gripet ur luften. Nyfikenheten hade dragit så många människor tillsammans, att kapellet var fullproppat som det annars har varit endast på jullottan. Väderleken, som haft för vana att vara dålig var gång någon Rickholtzlärare blivit sammanlänkad med sin bättre hälft, hotade även denna gång med några regnskurar. En halvtimme före högtidlighetens början syntes dock solen börja titta fram bland molnen och vädret blev småningom så strålande och vackert som det någonsin kan bli på en söndagseftermiddag i april.

Göran Brink.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Under den gångna veckan har det i Estland icke inträffat händelser, som kunde ha något större intresse för Kustbons läsare. Man hade väntat, att det möjligen den 1 maj skulle göras försök till någon demonstration från de rödas sida, men den gången vågade

de icke visa sig och dagen firades lungt över allt i landet.

Utlandet.

För någon tid sedan begärde transportarbetarna i Danmark löneförhöjning, som icke beviljades. Därav blev det delvis strejk. Trots varningarna upptogs icke arbetet. Nu ha arbetsgivarna avskedat 150.000 arbetare.

En svår järnvägsolycka har inträffat i Polska korridoren med tyska snälltåget. Olyckan torde ha vållats av att skenorna av illvilja lösskrivats.

ETT OCH ANNAT

Lydnaden måste vara aktiv för att vara fullständig, och motståndet passivt för att vara oövervinnligt.

Montesquieu.

* * *

Man måste tro på det goda för att kunna göra det.

Penningskurser

Revals börs.

6 maj 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1810	1825
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	946
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	43—47
Gädda	”	”	25—35
Abborre	”	”	15—20
Strömning	”	”	12—15
Smör	”	”	90—125
Mjöl	stop	”	18—20
Grädde	”	”	140—160
Ägg	par	”	12—16
Rågmjöl	pud	”	460—480
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tsetw.	”	140—160

MÉRIT

SVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÅKER

BÅTMOTOR

med fotogendrift

Levereras med blåslamps-
eller magnetändning

AKTIEBOLAGET
FREDR. WAGNER
STOCKHOLM
VASAG, 48

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen,
järnvägsstationer, egendomar och
handelsaffärer.

Tysk-svenska

önskar plats som

tysk guvernant

i en god svensk familj, helst som
företager resa.

Svar under „A. N.“ Kustbons
redaktion.

+

Efter en smärtsam sjukdom insomnade för alltid vår högt älskade

Luise Schönberg,

f. Österman,

född den 12 maj 1894

död den 22 april 1925,

Begravningen försiggick söndagen den 26 april i Elisabeths
kyrkogård, Pernau, djupt sörjd av

man, barn och släktingar.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket
om 2 à 2½ kg, finnes till
salu hos alla specerihandlare.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut
icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästäng, STOCKHOLM.

Svedala

Tegelmaskiner
Grävmaskiner
Stenkrossar
Vägbyggnadsmaskiner
Betonblandare
Torvmaskiner
Bränslekrossar för Torv, Koks
och Kol
Pulverisering-maskiner
Vindsiktar
Torktrumlor
Brikettpressar
Transportapparater
Rullager, Rallvagnshjul
Skottkärrehjul
Kokillgods
Stalgjutgods

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr.
SVEDALA, GJUTERIET

Rikstelefon:

52, 76, 203, 4, 60 & 183.

Onsdagen den 6 maj 1925, kl. 7 e. m.

anordnas å Riddaregatan 3

TEAFTON

med solosång av

fru Viktoria Nurkse

m. m.

Alla välkomna!